

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף כ

למדנו אתמול שני עדים המעידים על העדים החתומים בשטר שהם פסולים, וכתב ידם של העדים שבשטר יוצא ממקום אחר - אינם נאמנים. רב ששת סבר שאפילו שיש כאן תרי מול תרי, השניים לא נאמנים כי 'הכחשה היא תחילת הזמה' וצריך לעשותה דווקא בפני העדים, ומכיון שלא הכחישו אותם בפניהם אין כאן כלל הכחשה וממילא השטר מעולה וגובים על פיו.

אמר ליה רב נחמן: הרי אם העדים החתומים בשטר היו עומדים לפנינו, והיו שני העדים שבאו מכחישים אותם ואומרים שהם היו פסולים - לא היינו כבר סומכים עליהם לגבות על פי השטר הזה, כי היתה כאן הכחשה של העדות שלהם. ואם כן מה גורע בכך שהם לא לפנינו, אדרבא יתכן שאם הם היו לפנינו הם היו מודים להכחשה (שהם היו פסולים), ומדוע לא נכחיש אותם שלא בפניהם?

ולכן אומר רב נחמן: מעמידים את השניים מול השניים, ומשאירים את הממון בחזקת בעליו. וכמו שמצינו במעשה עם בר שטיא כדלהלן.

בר שטיא: בר שטיא היה עיתים שוטה ועיתים בריא. הוא מכר נכסים. באו שני עדים ואמרו שהוא מכר אותם כשהוא היה שוטה (וממילא המכירה לא חלה), ובאו שני עדים אחרים ואמרו שהוא מכר אותם כשהיה בריא. ומכיון שהיו שם תרי מול תרי, פסק רב אשי שהנכסים ישארו בחזקת בר שטיא.

ולא אמרן: כל זה דווקא כשיש לבר שטיא חזקה שהנכסים היו של אבותיו וירש אותם מהם. אבל אם מדובר בנכסים שבר שטיא קנה אותם ולאחר מכן מכר אותם - משאירים את הנכסים אצל הקונה, כי אנו אומרים יתכן שכמו שהוא מכר אותם כשוטה כך גם הוא קנה אותם כשוטה וממילא אין סיבה להוציא אותם מהקונה ולהביאם אליו. כלומר אין לו חזקה מספיק טובה להשאיר אצלו את הנכסים.

*

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

והזמה שלא בפניהם נהי דהזמה לא הוי: שלא מענישים אותם על פי ההזמה הזו לא בנפש ולא בממון, מכל מקום היא נחשבת ל'הכחשה'. ומכיון שהכחשה אינה צריכה להיות בפניהם, הרי עדותם מוכחשת.

*

אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והוחזק בבית דין: כלומר אין מקיימים את חתימות העדים משטר אחר, אלא אם כן השטר האחר קראו עליו ערער שהוא מזויף ובית דין הכשירו אותו על ידי העדים החתומים בו. כי בסתם שטר אחר, יש לחוש שגם השטר ההוא מזויף.

משתי כתובות: שהם חתומים עליהם. **או משתי שדות:** שהם חתומים על שטרות מכר של שני שדות, שהקונים יושבים בהם בלא שמישהו מערער על כך במשך שלוש שנות החזקה. זו ראייה שהשטרות אמיתיים, ועל פי חתימתם בשטרות הללו מקיימים גם את חתימתם בשטר הזה.

וביוצא מתחת יד אחר: וכל זה בתנאי שהשטרות הללו מוחזקים אצל אדם אחר, אבל אם בעל השטר מוציא את שתי השטרות הנוספים אנו חוששים שהוא זייף את החתימות מהשטרות שהיו מוחזקת אצלו. כי היה לו זמן רב לזייף את החתימות, מה שאין כן בשהשטרות היו אצל אדם אחר, אפילו שיתכן שבעל השטר ראה אותם לא היתה לו יכולת לזייף אותם מהזיכרון בלבד.

*

כותב אדם עדותו: אדם שלקחו אותו להיות עד והוא מפחד שבמשך השנים הוא ישכח את העדות שלו, יכול לכתוב אותה ולשמור את המסמך, ואז הוא יכול להעיד את העדות אפילו לאחר הרבה שנים.

אלא שאם הוא לא זוכר כלל את העדות אסור לו להעיד על סמך הכתוב לו, כי התורה אמרה 'מפיהם' - ולא מפי כתבם', אמנם אם הוא רק מסתייע בכתוב מותר.

ובזה נחלקו הדעות: לדעת רב הונא דוקא כשהוא זוכר את עיקר העדות בלא השטר והשטר מזכיר לו רק את הפרטים מותר לו להעיד (-על פי הר"ן), אבל לדעת רבי יוחנן אפילו אם הוא לא זוכר כלום לפני קריאת המסמך ולאחר שהוא קורא אותו הוא נזכר בעדות מותר לו להעיד.

הני בי תרי ידיעי סהדותא: שני עדים שראו עדות, ולאחר זמן שכח אחד מהם את העדות, יכול חבירו להזכיר לו אותה.

עצמו מאי: האם הבעל דין עצמו יכול להזכיר לעד את מה שראה?

ואי צורבא מרבנן הוא: כי הסיבה שאסור לבעל דין להזכיר לעד, משום שאנו חוששים שמפני האי נעימות של העד מהבעל דין הוא יסתמך על דברי הבעל דין אפילו שהוא לא נזכר בעדות. אבל צורבא מרבנן לא יעיד אלא אם כן הוא נזכר בוודאות בעדות שלו.

כי הא דרב אשי: כמו המעשה עם רב אשי שידע עדות לרב כהנא, ושאל אותו רב כהנא האם הוא זוכר את העדות? ואמר לו לא? ואמר לו רב כהנא האם לא כך וכך היה המעשה? ואמר לו אינני נודע. לבסוף רב אשי קם והעיד. ואז הוא ראה שרב כהנא מגמגם (= מחסם) כלומר מפקפק בעדות. אמר לו רב אשי שהוא לא סמך על דבריו, אלא הוא נתן דעתו ונזכר בעדות.

*

מת מטמא אדם וכלים שנגעו בו או שהאחילו עליו. מי שנטמא ממת הרי הוא טמא ואסור לו לאכול בתרומה וקדשים עד שיטהר. לא היו קוברים את המתים באמצע הדרך במקום שדרך בני אדם ללכת שם כדי לא לגרום טומאה לאחרים.

תנן התם: למדנו במשנה במס' אהלות - התלוליות (= תילי עפר, ודרך בני אדם לקבור שם את המתים משום שאין דרך בני אדם לסטות מן הדרך ולעבור שם) הקרובות לעיר או לדרך, בין אם הם חדשות כלומר שלא עבר הרבה זמן מאז שנעשה כאן תל, והיה מקום לומר שכיון שהתל חדש אם היה קבור שם מת היו יודעים וזוכרים זאת, ובין אם הם ישנות, הרי הם טמאות מספק, שכיון שהם סמוכות לעיר יתכן שאשה הלכה לשם לבדה וקברה שם את הנפל שלה ואף אחד לא יודע מכך.

אבל התלוליות ה**רחוקות** מהעיר או הדרך, שכיון שהם רחוקות אין דרך אשה ללכת שם לבדה, החדשות טהורות לפי שאם היה נקבר שם מת היו יודעים זאת, והישנות טמאות לפי שיתכן שהדבר כבר נשכח מאלו שידעו זאת.

ואיזוהי קרובה לעיר שאנו אומרים שאפילו החדשה טמאה? תשובה: חמישים אמה.

ואיזוהי ישנה שאנו אומרים שאפילו הרחוקה טמאה? תשובה: שישים שנה.

עד כאן דעת רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: 'קרובה' הכוונה שאין תלולית יותר קרובה ממנה לעיר או לדרך, אבל אם יש תלולית יותר קרובה ממנה הרי שאפילו אם היא בתוך חמישים אמה לעיר הרי היא כרחוקה וחדשה וטהורה, לפי שאף אם אכן קרה שאשה הלכה לבדה לקבור את הנפל שלה, לא יתכן שהיא הלכה לרחוקה ולא לקרובה יותר.

'ישנה' הכוונה שאין שום אדם שזוכר מתי התל הזה נעשה.

עד כאן דעת רבי יהודה.

מאי עיר... עילה מצאו וטיהרו את ארץ ישראל: במס' נזיר מובא שחכמים מצאו עילה (= עלילה) כל שהיא להיתלות עליה כדי לטהר את ארץ ישראל, הרי מוכח שאנו לא מחזיקים טומאה מספק באדמתה של ארץ ישראל, וא"כ קשה מדוע אנו מטמאים את התלוליות מספק?

רב זירא מתרץ: מדובר בעיר / דרך הסמוכה לבית הקברות והתל נמצא בסמוך להם, ולא הקילו במקומות שהם בחזקת טומאה.

בשלמא דרך בית הקברות: אמנם מובן שבדרך הסמוכה לבית הקברות לא הקילו, משום שלפעמים קורה שאדם מת בערב שבת בין השמשות ואין זמן ללכת עד בית הקברות, וקוברים אותו בתלולית הסמוכה לדרך של בית הקברות. אבל מדוע יש לחשוש בתלולית הקרובה לעיר? והרי אם מדובר בעיר הסמוכה לבית הקברות כל אנשי העיר קוברים את מתייהם בבית הקברות הסמוך ולא בתלולית הקרובה לעיר, ומדוע התלולית הקרובה לעיר טמאה?

רבי חנינא מתרץ: גם בעיר הסמוכה לבית הקברות יש לחשוש שמא קברו מת בתלולית הסמוכה לעיר, לפי שהנשים קוברות שם את הנפלים שלהן וכן אנשים החולים בשחין קוברים שם את האברים שלהם (= שנפלו או שחתכו אותם), ועד חמישים אמה סמוך לעיר או לדרך היא הולכת לשם לבדה וקוברת שם את הנפל שלה, אבל יותר מחמישים אמה היא מפחדת ללכת לבד והולכת עם אדם נוסף עד לבית הקברות, ולכן חכמים לא החזיקו טומאה בארץ ישראל בתלוליות הרחוקות חמישים אמה מהעיר.

אמר רב חסדא: מדברי רבי מאיר למעלה שאמר 'איזוהי ישנה שישים אמה' אנו לומדים שרק עד שישים שנה אדם זוכר ויכול להעיד על מה שאירע, אבל אדם לא יכול להעיד על דבר שקרה לפני יותר משישים שנה.

דחייה: אדם לא זוכר דבר שלא מוטל עליו לזכור, כגון מת שנקבר בתלולית, ולכן לאחר שישים שנה הוא שוכח מכך, אבל אם עשו אותו עד על דבר מסויים שמוטל עליו לזכרו הוא יכול לזכור גם לאחר שישים שנה, ואנו סומכים על עדותו.

משנה: שני עדים החתומים על שטר, אחד מהם אומר 'חתימה זו היא כתב ידי והחתימה השניה היא כתב ידו של חברי' וגם השני אומר 'חתימה זו היא כתב ידי והחתימה השניה היא כתב ידו של חברי', הרי אלו נאמנים והשטר מקוים לפי שיש שני עדים על כל חתימה וחתימה.

ואם כל אחד מעיד רק על חתימת ידו של עצמו, צריכים לצרף עוד עד אחד עימהם שמכיר את כתב ידם של שניהם שיעיד שזהו כתב ידם, לפי שצריך שני עדים על כל חתימה. דברי רבי.

וחכמים אומרים: אדם נאמן לומר 'זה כתב ידי' ולא צריך לצרף עד נוסף עימו.